

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL II

Nr. 132.

Brașov, Joi 16 (28) Iunie

1888.

„Gazeta” iese în fie-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrația, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Ună exemplară 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atâturi abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nou abonament la „GAZETA TRANSILVANIEI”.

Cu 1 Iulie 1888 st. v. se deschide nou
abonament la care invităm pe toți amicii și spi-
ritorii noștri.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
pe trei luni 3 fl.
pe șase luni 6 fl.
pe un an 12 fl.

Pentru România și străinătate:

pe trei luni 10 franci,
pe șase luni 20 franci,
pe un an 40 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și
mai repede prin **mandate postale**.

Domnii, cari se vor abona din nou,
să binevoiescă a scrie adresa lămurită și
a arăta și posta ultimă.

Administrația „Gazetei Transilvănii”.

Brașov, 15 Iunie st. v. 1888.

Impresiunea ce a făcut-o me-
sajul împăratului Wilhelm II în
Berlin, Viena și Roma, confirmă
părerile ce le-amă exprimat în
revista noastră de ieri.

În sinul parlamentului din
Berlin domnesce convingerea, că
discursul tronului conține stricta
mărturisire a politicii interioare și
exterioare a prințului Bismark.

Va se dăca mai mult ca orî
și când totul va depinde și în
viitor dela directiva, ce o va da
principele Bismark politicii ger-
mane.

În sensul acesta interpretă și
diarul vienez „N. fr. Presse”
pasagiile mesajului privitoare la
politica din afară a Germaniei,
Bismark voiesce să susțină alianța
cu monarhia habsburgică și vră
se pună legătura cu acesta mo-
narchia pe basa istorică dinainte
de 1866 ca să apară și mai strînsă;
totu odată cancelarul german
vrea să cultive și amicitia strînsă
cu Italia.

Dér cancelariul german nu
se mulțimesce cu atata. El
vrea să câștige în această coaliți-
une și pe Rusia. De aceea împă-

ratul Wilhelm întinde Țarului
mîna de împăcare.

Prințul Bismark a stăruit și
stăruiesce mereu pentru înțelegere
cu Rusia. Chiar respinsu fiindu
el a încercat și încercă din nou
a reînvia memoria acelu timp
când Rusia era aliată cu Germa-
nia și Austria. Principele Bismark
— dăce foia vieneză — numai a-
tunc va considera opera sa ca
terminată, când îi va succeda a
câștiga erăși amicitia Rusiei, a de-
lătura neîncrederea ce domnesce
în Petersburg și a isola Franca.

Acestu scop nu contradice a-
lianței cu Austria, dăce „N. freie
Presse”, și în privința acesta se
afă în deplin acord cu presa
italiană.

Semnele unei apropiări a Ru-
siei de Germania se urmăresc în
Italia cu cel mai mare interes.
„Opinione” vede într’ensele o ga-
ranție pentru pacinica dezvoltare
a evenimentelor. Nu e de temut
adauge ea, că Austro-Ungaria ar
suferi pagubă prin acesta, căci prin-
cipele Bismark totdeauna s’a nisuit
a mijloci amicabile raporturi între
Austro-Ungaria și Rusia. Totă Eu-
ropa s’ar pute felicita de-o alianță
între Germania, Austria, Rusia și
Italia; o asemenea alianță ar în-
semna pacea și pôte sfârșitul în-
fricoșatelor jertfe ce apasă pe po-
pore.

În corul acesta mulțimitu al
pressei statelor aliate cu Germa-
nia, s’a ivit o notă discordantă
în ceea ce privește presa un-
gurească.

Tocmai acuma organul prin-
țului Bismark a găsit cu cale
a dojeni aspru pe „Pester Lloyd”
pentru critica ce a făcut-o procla-
mației împăratului Wilhelm, nu-
mind-o „răutăcioasă” și „dușmă-
nă.”

„În Germania” — scrie Nordd.
allg. Ztg. — e lătită părerea, că
numita foia reprezintă opiniunea

publică a Ungariei. Pentru noi e
de interes a sci dăce aceste es-
pectorări ale lui „P. Lloyd” se
aprobă de către națiunea maghiară.
În casul acesta, sentimentele cor-
diale, ce le exprimă discursul tro-
nului de aji pentru Austro-Un-
garia, ar suferi cu privire la Un-
garia o însemnată modificare.”

E clar, că o asemenea decla-
rație făcută într’un asemenea
moment de organul puternicului
cancelar german, a trebuit să
indispună mult pe politiciii din
Pesta și să-i pună pe gânduri,
mai ales în ceea ce privește efec-
tele „nouvei ere reacționare”, de
care se temu cu dreptu cuvânt.

Misiunea Austriei în Orient.

Prințul de coronă Rudolf a diș
cu ocaziunea primirii ce i s’a făcut
dilele aceste în Seraievo, că „misiunea
Austriei este de a duce cultura în Ori-
ent.”

Diarul Cehilor „Politik” din
Praga analizăndu acesta aserțiune a
prințului de coronă dăce, că cultura
occidentală nu este identică cu
cultura germană. Resultatul final
al culturi apusene este conștiința
de naționalitate. Dăce der
monarhia noastră are misiunea de
a lăti cultura apusană în Orient,
atunc această misiune nu se pôte
implini altfel, decât recunoscându-
se, că cultivarea și dezvoltarea
naționalităților acestui imperiu
este problema cea mai înaltă a
politicii interioare.

Austria cea vechiă, centralistică
și germanisătoare — observă „Politik” —
n’a putut face nicăiri cuceriri
morale, nici măcar în Germania,
și n’a putut să lătescă cultura
nici în o parte, pentru-că s’a
pus unilateral în serviciul
culturi și a limbei specifice
germane, cari în sine nici nu
sunt lucrul cel mai sublim și
pe lângă acesta înscrie fiindu
pe drapelul unui imperiu în pre-
ponderanță locuit de popore
negermane a trebuit să facă
impresiunea unei simple
aparențe și a nesincerității.

Nu de când s’a recunoscut în
Austria, cel puțin în teorie, prin-
cipiul egale îndreptăiri naționale,
după ce și principiul autonomiei a
învinș în parte asupra rătăcirilor
vechilor centraliști — numai de
atunc încôce este capabilă monarhia
habsburgică de a face cuceriri
morale și de a implini ca purtători
a culturi generale europene o
glorioasă misiune.

În fine dăce „Politik”, că în
această măsură, în care dezvoltarea
naționalităților imperiului și mulțămirea
lor pe temeiul egalității de drept
va face progrese, ne vom apropia
și noi în aceeași măsură de
frumăsa misiune, pe care prin-
cipele de coronă a vestit-o din
Seraievo poporelor.

Solemnitatea deschiderii parlamentului german.

Solemnitatea deschiderii parla-
mentului german a fost de rëndul
acesta extra-ordinar. După ce s’au
adunat în sala cea albă a castelului
regal membrii parlamentului, cari
s’au aședat în fața tronului,
sosiră ministri. La 1¼ apără
cancelarul Bismark în uniformă
albă de cuirassir de gardă împreună
cu membrii consiliului federal.
Acestia se aședă la stînga tronului,
la dreapta erau aședate micile
tronuri pentru principii regenți.
La intrare în dreapta ședea
împărătesa în haine de doliu cu
prințul de coronă cel de 6 ani,
lângă ea prinsesa moștenitoare de
Meiningen și prinsesa Henric.
Împărătesa avea atârnat de gât
cordonul vulturului negru ce i
l’a conferit împăratul.

O companie din regimentul I
de gardă cu căciulile roșii de
tinichea a străbătut sala mai
întai de-alungul ca și cum ar fi
voit să anunțe sosirea unui
principe soldătesc. După aceea
intrară în sală generalii cu
insemnele imperiului, sabia,
mărul și corona imperiului,
tote purtate pe perinețuri
purii. În fine veni felmarșalul
de Blumenthal îmbrăcat în
mantaua roșie a cavalerilor
dela ordinul vulturului

FOLETONUL „GAZ. TRANS.”

Snove și povești slavice

Istorisite după F. S. Kraus.

PAȘA DE OTELŪ.

A fost odată un împărat cu trei
feciori și trei fete. Împăratul
îmbătrăni, aproape de mörte își
chemă feciorii și fetele la pat și
le porunci la feciori să-și mărite
surorile după cei dintei pețitori,
ce vor veni să le cêră, și le mai
dise: „De nu le veți mărita
afurisit să fiți!” așa grăi și muri.

După ce-a murit împăratul,
trece câtă-va vreme și nimic nu
se întimplă. Într’o bună noapte
bătă cineva atăt de tare în
pörta, de se cutremură totu
palatul și se audia unu sgomot
și unu vuetu, de te asurđia și
fulgera de credea că arde
palatul dela un capetu până
la celălalt; toți s’au speriat în
palat și nu sciau ce să facă.
Deodată audiră pe ore cine
strigănd: „Deschideți porțile,
feciori de împărat!” Feciorul
cel mare alu împăratului grăi:
„Nu deschideți!” Celu mijlociu
dise: Să

nu deschideți!” Dér fratele cel
mic le vorbi: „Dăce nu vreți
voi să deschideți, eu deschid!”
sări la pörta și trase zăvorul.
Nu deschise bine pörta, și un
smeu dete năvală în curte și
vârșă focu, de nu-i puteai vedea
fața. Smeul dîse: „Am venit
să-mi dați pe sora vöstră cea
mare de nevastă, vrău să o iau
cu mine acum îndată; decî să
mi dați răspunsu, mi-o dați
ori ba, atata vrău să știu!”
Fratele cel mare grăi: „Eu nu
ți-o dau. Cum să ți-o dau,
dăce nu te știu cine ești, nici
de unde ești. Viu la noi noaptea,
vrăi să-o duci îndată cu tine
și nu ne spu nici măcar unde
vrăi să o duci, să scim unde să
o căutăm, să ne mai vedem
câte-o dată.” Celu mijlociu
dise: „Nici eu nu mă învoiesc
să-i dăm noaptea pe sora de
nevastă.” Dér fratele cel mic
grăi: „Dăce nu o dați voi, eu
o dau. Ați și uitat ce ni-a
poruncit taica?” Apoi luă pe
sora-sa de mână și-o dete pețitorului,
și le grăi: „Să fiți fericiți și
te porți bine, voinicule!”

Când eșia sora cea mai mare
din palat, toți se prăvăliu pe
pământ de groză și frică, că
fulgera și tuna, și pa-

latul se cutremura, de ai fi
cređut, că se doböră cerul pe
pământ. Incețu incețu sgomotul
se potoli și se lumina de
ziua. Cum s’a făcut ziua, frații
căutară să dea de urmele
pețitorului; credeau că va fi
lăsat vre-o urmă când a
plecat cu fata din palat, der n’a
găsit nimic; parcă le suflase
vântul urmele.

A doua noapte la acelaș
ceas se audu sgomotu împrejur
palatului împărătescu și ore-
cine striga la pörta tocmai
ca ieri noapte: „Deschideți
pörta feciori de împărat!”
Feciorii de împăratu deschiseră
de frică pörta și o grozăvie
de pețitoru intră în curte și
grăi: „Scöteți la ivelă pe sora
cea mijlocie că am venit să o
peșescu!” Fratele cel mare
grăi: „Eu nu ți-o dau”
Fratele cel mijlociu dise: „Nici
eu nu ți-o dau.” Dér cel mic
le tăi vorba „Eu ți-o dau și
voi nu vreți să știți de ce
ne-a poruncit taica?” Fratele
cel mic luă pe sora-sa de mână
și o dete pețitorului: „Du-o
și-a ta să fiă; noroceste-o și
pörta-te bine!” Pețitorul se
duse cu fata. Cum se făcu
ziua, frații merseră și ocoliră
palatul, să dea de

vre-o urmă și să afle încătrău
a apucat pețitorul, der nimic nu
au găsit, par că nu fusese
nimeni la palat.

A treia noapte, la césul
sciutu, palatul se cutremură
eră până în temelii și un glas
strigă: „Deschideți pörta!”
Feciorii de împăratu săriră
sprintin din așternutu și
deschiseră și unu pețitoru
îngrozitoru dedu năvală în
curte și grăi: „Am venit să
peșescu pe sora vöstră cea
mică!” Fratele cel mare și
celu mijlociu strigară: „Noaptea
noi nu o dăm, căci vrău să
scim măcar de sora cea mică
unde o duc bărbatul, să scim
unde să o căutăm, să mai
grăim, căci döră frați suntem!”
Dér fratele cel mic dîse:
„Dăce nu o dați voi, eu o
dau. Totu nu vreți să știți
de ce ni-a poruncit taica
când tragea de mörte? Și
multă vreme nu-i de atunc!”
Fratele cel mic luă pe sora-sa
de mână și vorbi: „Ia-o și-a
ta să fiă; să aveți noroc și
purtați-ve bine!” Pețitorul
se duse cu vuetu mare.

Cum se crăpă de ziua,
grija îi cuprinse pe toți
frații, căci nu sciau ca
pământul, ce se vor fi
făcut surorile lor. După
ce a trecut multă

negru cu stégul imperiului desfășurat; pe el îl însoțeau 2 generali.

Imediat după stégul urmă împăratul *Wilhelm* într-o manta lungă de purpură brodată cu hermelină. La dreapta lui mergea prințul regent al Bavariei Luitpold, la stânga regele Saxoniei, ambii asemenea îmbrăcați în purpură. După aceea urma mării duci de Baden și Hessen, prințul de Württemberg, prinții prusiani Henric, Leopold și Albert, mării duci de Veimar și Schwerin, după aceea ducii și principii. Cu totul 22 de prinți federali. La intrare președintele parlamentului a strigat: „Majestatea Sa împăratul german, regele *Wilhelm* al Prusiei și înalții săi confederați să trăască!” care strigare s'a repetat de adunare.

Împăratul cu capul gol se plecă spre adunare și ocupă locul înaintea tronului stând în picioare. Cancelarul închinându-se până la pământ, îi predă discursul tronului. Împăratul își acoperă apoi capul cu coiful ce avea un smoc de pene albe. După ce ceti discursul tronului, ici colo cu voce foarte apăsată, răsunară în sală vii aplauze. O scenă dramatică se petrecu la încheierea festivității; după ce împăratul s'fârși, i-a redat cancelarul discursul tronului, pe care acesta l'a primit cu genunchii plecați. Împăratul însă îl mai rețină puțin dându-i mâna și strângându-i-o cu putere. Cancelarul atunci s'arătă mâna ténérului monarh și apoi se întorse la locul său, unde la ordinul împăratului și în numele guvernelor federale declară deschis parlamentul.

După aceste împăratul își luă coiful de pe cap, se plecă erași spre adunare și împreună cu principii părăsi sala între strigări de „Hoch“.

Liferările pentru armată.

Subcomitetul comisiunii pentru armată al delegațiunii ungare, care a fost însărcinată cu examinarea pretenșiunii de 14,236.991 fl. pentru aprovizionarea în naturale, de 13,166.154 fl. pentru menajul trupelor și de 8,072 mii 284 pentru monture și armature, — a raportat numitei comisiuni și asupra acestuinei de a li-se face posibilă economilor și micilor industriași ca să ia parte la liferări.

Comitetul a adus la cunoștința comisiunii, că administrația de război nisuesce a face posibilă economilor o participare directă la liferările pentru aprovizionarea armatei.

În privința participării miciei industriei la liferările pentru montură și armatură, ministrul comun de război a făcut și până acum posibilă încâtva această participare și a promis, că la es-

pirarea contractelor încheiate cu consortii mai mari în anii 1890 și 1891 va lua în considerare mai multă ca până acum industria și meseriile din țară.

Subcomitetul va prezenta deci un proiect de rezoluție, după care ministrul de război va fi avisat a face încă înainte dispozițiile și cercetările de lipsă pentru memorata participare, așa că după expirarea contractelor cu consortiile, industria și meseriile din țară să fie în mod corăspunător considerate; mai ales condițiunile de concurență să fie astfel stabilite și publicate la timp, ca industriașilor să le fie posibil a se pregăti de cu vreme.

SCIRILE ȚILEI.

Împăratul *Wilhelm II* și împărătesa *Augusta* au de gând să se încoroneze la *tómnă* ca rege și regină a Prusiei în *Königsberg*. Cel dintâiu rege al Prusiei *Friederic I* a fost încoronat la an. 1700 în *Königsberg*. Regii cari i-au urmat nu s'au mai încoronat, ei au primit numai omagiile ordinilor și a staturilor. După ce prin introducerea constituțiunii a încetat această organizație feudală, regele *Wilhelm I* s'a încoronat în *Königsberg* în an. 1861.

Unul din cei mai vechi membri ai parlamentului austriac, cunoscut și prin *Cercuirea* noastră, *Monsiorenle Iosif Greuter* a repositat în 22 Iunie c. în *Insbruk* în etate de 71 de ani. *Greuter* a fost unul din cei mai distinși oratori parlamentari din Austria; el ca tirolez apăra autonomia țerei sale și era în contra legilor moderne școlare, cari au emancipat școala de sub conducerea bisericeii. El a agitat așa de mult în contra acestor legi, încât țeranii și țerancele din cercul său se opuseră cu forța inspectorilor de stat, nelăsându-i să intre în școlă. Agitațiunea acesta a provocat și un conflict între pater *Greuter* și procuratura de stat. Sub guvernul lui *Taaffe*, *Greuter* s'a retras, der a sprijinit întotdeauna nisuințele federalistice și idea școlii confesionale.

Se scrie că pe la *Canija mare* (Ungaria) și împrejurime *secerișul rapitei* s'a terminat deja. Recolta e foarte mulțămitoare, prețul este ce-i drept mai mic ca în anul trecut, der totuși destul de bun, căci pe când grâul se vinde cu 7 fl. maza, pe atunci rapita se vinde cu 10—11 fl. *Secerișul* se cerea și începe în septemăna viitoare, viile promise un rod mijlociu, luțerna măzăricea etc. sunt slabe.

În hotarul comunei *Szentes* (comi-

tatul *Somogy* în Ungaria) s'au aflat în apropierea unor vii nisce *reliquii* de nisce muncitori, cari lucrăz la construirea căii ferate. Aceste *reliquii* — dice „*Bud. Hirl.*” — constau din nisce morminte străbune, și din mai multe semne s'ar vedé, că într'însele se află osămintele unor *Maghiari*, probabil încă din timpul păgânătății. Unul din aceste morminte a trebuit să fie al unui erou. În el s'a aflat o armătură completă, anume: ciocan, lance, sabie cu mănunchiu în formă de cruce pinten etc. Lângă erou fu înmormântat și calul său, în mormânt s'au aflat toate rechisitele trebuincioase pentru cal. S'au aflat de lângă acesta mai multe morminte de ale femeilor. Între altele s'au aflat în aceste morminte 2 părechii de copcii împletite, cari reprezintă capul unei paseri, s'au mai aflat și alte mai multe copcii de felul acesta, der mai mici; nisce brățare deschise, vase de lut ars în colere neagră etc. Vasele acestea de lut — dice „*Bud. Hirl.*” — au o hotărîtă formă unguerescă. *Reliquiile* acestea probabil că vor trece în proprietatea museului ungueresc din *Budapesta*.

Postul de magistr postal în *Husușeu*, comitatul *Ternavei* mici, este vacant. Salarul anual e de 200 fl., 40 fl. pașal de cancelaria, 20 fl. pentru espedare.

APELŪ

cătră toți filologii români și cătră toți bărbații români și străini, cari se ocupă cu studiul limbii române!

Subsemnatul în interesul lămuririi limbii și a originii noastre naționale vine cu totă dragostea frățescă și adresează pe calea publicității cătră toți filologii și cătră toți bărbații învățați români și străini, cari se ocupă cu studiul limbii românești, următoarele întrebări foarte importante din toate punctele de vedere:

1. Pentru ce au prefăcut Românii în cuvântul: șerb, Șerban, șerbesc, latinesce *servus*, *Servianus*, *servio* pe *s* latinesc în șuerătorea ș?
2. Pentru ce n'au făcut pe *e* de după *s* în *ș* sau *ă*, ca în *șenin* și *șerin*, lat. *serenus*?
3. Pentru ce au păstrat pe *s* și pentru ce au prefăcut pe *e* în *ș* sau în *ă* în șerbezu, șerbare, șerbătore?
4. Ce însemneză atât șerb, cât și șerbezu din punct de vedere etimologic, sau care este semsiologia lor etimologică?
5. Stă cuvântul nostru șerbezu în legătură etimologică cu cuvântul latinesc *servo*, *are*, *atum*, și decă nu stă,

vreme și nu află nimic despre sorori, frații se puseră odată la svat: *Dómne*, *Dómne*, așa minune nu se va mai fi întâmplat de când e lumea. Ce se voru fi făcut sororile noastre, că noi nu șim unde petrecu, și nu am dat de nici o urmă să le putem găsi. La urmă urmelor, unul dintre ei dișe: „*Haideți să pornim în lume să ne căutăm sororile*”. Frații nu au mai rămas nici o clipă acasă, ci toți trei au plecat în lume, luând merinde și bani de drum să aibă de-ajuns, și au plecat să caute sororile.

Rătăcindu astfel prin lume, frații au pierdut drumul pe nisce munți și umblară o di întregă. Când era spre amurg, feciorii de împărat s'au învoit să inopteze în munți, lângă vre-o apă, și să adape și caii; ajunseră la un lac, se pregătir să inopteze aici și se puseră la cină. Venind vremea să se culce, fratele cel mare grăi: „*Voi doi puteți dormi, eu rămân să vă păzesc*”. Frații cei mai mici adormiră, er cel mai mare rămase să păzescă. Dela o vreme, apa lacului începă a se legăna, er faciorul împăratului se spăria, căci

vădu un smeu cu urechile mari, mari, eșind din mijlocul lacului, smeuul venia tocmai spre el; feciorul de împărat nu și pierdu firea, ci scose paloșul din tecă, îi reteză capul, îi tăia urechile și le puse în pusunar, er trupul și capul îl aruncă în lac.

Când se crăpa de ziua frații dormiau duși și nu sciau nimic de vitejia fratelui cel mare. Fratele cel de strajă îi treși din somn, der nu dișe nici cărc de isprava cu smeuul. Toți trei se rădică și plecară mai departe. Când amurgia frații s'au învoit să inopteze lângă vre-o apă, der o grăză mare i-a apucat pe toți trei, căci vedeau ce pustii erau munții și nu găsiau nici o cărare. La urmă urmelor găsiră un lac mai mic și se opriră la mal, ațără un foc, își scoseră merindea și se puseră să cineză. Venind vremea să se culce, fratele cel mijlociu grăi: „*Astăzi rămân eu să vă păzesc*”. Ceilalți doi adormiră, al treilea rămase de strajă. Dela o vreme aude mișcându-se ceva în lac și sângele era mai să înghete de spaimă. Un smeu cu două capete da năvală la frați să-i înghiță. Der fratele cel mijlociu

nu și pierdu firea, ci se răpede și i reteză capetele smeuului, îi tăia urechile, le puse în busunar, er trupul și capetele le aruncă în lac.

Fratele cel mare și cel mic nu sciau nimic de isprava asta, căci dormiseră până în dor. Cum se făcu ziua, fratele cel mijlociu le strigă: „*Trețiți-vă, că s'a făcut ziua!*” Frații se treziră, se gătiră și plecară mai departe; der nici unul nu scia unde și în ce țară sunt. O grăză mare i-a apucat, căci se gândiau că pot muri de fôme în pustietate aceea și se rugau de Dumnezeu să le soată în drum măcar un sat ori un oraș, fă și pustiu, ori vre-un suflet de om. De trei zile rătăciau prin pustietate, și nu găseau nici o potică umblată de om. La urmă urmelor frații ajunseră la un lac mare și hotărâră să inopteze la mal, lângă apă; ațără un foc mare și se gâteau să se culce. Fratele cel mic vorbi: „*Voi dormiți în pace, eu rămân să vă păzesc*”. Doi frați se culcară și adormiră degrabă, cel mic rămase de strajă și se tot uita în toate părțile. Dela o vreme lacul se turbură, stropia cu spume

atunci care este etimologia cuvântului nostru șerbezu?

Acestea cinci întrebări rog pe toți bărbații competenți să mi-le răspundă adresându-mi răspunsurile Dumnealor binevoitoare și sincere prin scrisore, care apoi la timpul său le voi publica împreună cu esplicările, derivările și cu interpretățiunile mele.

În casă, când nu voi fi fericit să capăt vre-un răspuns din nici o parte, atunci voi publica io negreșit deducțiunile, lămuririle și interpretățiunile mele. — Am avut diferite dispute despre întrebarea, decă se va afla vre-un filolog român sau străin, care să deslege cesțiunile de mai sus într'un mod pe deplin mulțămitor. Io am spus că nu se află nimeni. Care să-mi răspundă la toate întrebările de mai sus. Opoștii mei mi-au răspuns categoric, că n'am decât să adresez un apel pe calea publicității cătră filologii români și străini și cătră toți bărbații, cari se ocupă serios cu studiul limbii românești și răspunsurile imi vor curge ca ploia din toate părțile. În urma discușiunilor și disputelor noastre serioase și acute imi cerc norocul. Care din doi vom avea drept, urma va alege.

Până atunci așteptă cu un nespă dor răspunsurile mai sus cerute. Dea Dumnezeu, să capătă cât mai curând și cât mai multe răspunsuri mulțămitoare și îndestulătoare.

Atunci și numai atunci m'ășu afla mângăiat și liniștit în sufletul meu, că n'am pățit o ca cu cele ce le-am publicat acum 22 de ani în *Archivul repositului* și fericitului *Timoteiu Cipariu*, care mi-a scăpat de mörte *Epistola mea* cea foarte interesantă din toate punctele de vedere publicându-o în *Archivul* său, și cu cele ce le-am publicat în prefața *Vocabulariului* meu pentru operele lui *Iulie Cesar*.

Până astăzi n'a făcută nici un filolog român nici o observație și nu s'a pronunțat nimeni asupra principiilor și deducțiunilor etimologice, fonologice și morfologice, ce le-am făcut și depus în acele opere ale muncii și ale cugetării mele. Io fără să mă turbură cătuși de puțin pentru acesta, mi-am continuat pe baza celor publicate studiile mele filologice, limbistice, mai amplificându, mai lămurindu unele părți, cari nu erau destul de lămurite și de precisate.

După multe frământări, după multe trude și după multe agitațiuni și tormentațiuni spirituale, am ajuns în fine la nisce rezultate, care sper că vor contribui a lumina părțile cele mai întunecose ale plămădirii și ale transformării noastre naționale. — În scurtă timp voi publica unele mici fragmente din stu-

focul și îl stinse pe jumătate. Fratele cel mic scose paloșul și se puse înaintea focului. Numai ce eși din lac un smeu cu trei capete să prăpădescă pe toți trei frații. Cel de strajă își dovedi voinicia, că din trei lovituri reteză smeuul capetele, îi tăia urechile, le puse în busunar, er trupul și capetele le aruncă în lac.

Până s'a luptat el cu smeuul, focul s'a stins și n'avea amnar să-l ațite, er pe frățiorii lui nu voia să-i tredecă. Așa se hotără să intre în pădure, dora dora va da de vre-un suflet de om, der pace! După o vreme se sui într'un copac înalt și se uită în toate părțile dora va dări ceva și după ce s'a tot uitat, vădu o licărire, și i se părea că e aproape. Fratele cel mic se scobor din copac și porni încătră văduse lumină să împrumute foc și să ațite focul de lângă lac; merse o cale bună, căci i se tot părea, că nu-i departe și se pomeni deodată la gura unei peșteri, nouă uriași ațitaseră un foc mare în peșteră și frigeau doi ómeni, pe unul de-o parte a focului, pe celălalt de altă parte, er pe foc fierbiau apă într'un

diile mele filologice limbistice, cari au de scopul a desluși dezvoltarea diferențării, evoluțiilor și fluctuațiilor prin care au trecut limba și némul nostru în decursul vécurilor.

Ascuns și neobservat și sub diferite numiri a crescut némul românesc la frunza verde a codrilor și în creerii Carpaților.

Pe mine m'a făcut să mă ocup cu filologia nedumerirea și scepticismul. Eu am dîs că toate pronunțările care se aud în diferitele ținuturi locuite de Români sunt bune și raționale. — Tote sunt bune, nimica nu e réu în limba românescă.

Pentruce aflăm același cuvânt la același autor pe aceeași pagină scris în trei variate moduri? De unde vine atata vaiatiune fonetică și morfologică? Ce e cauza de noi Români Cisbalcanici amuiată pe l și pentru ce l-au conservat Români Transbalcanici séu Aromân(i)lii, Arumânlii, Armânlii, cum se numesc ei în zborul (graiul) lor.

Mulți dintre colegii mei mi-au făcut la diferite ocazii grave imputări și acușări, că ce folos am eu din studiile mele limbistice și pentru ce nu esu odată cu ele în publicitate ca să scie și lumea cea mare? Acelor colegi totdeauna le-am răspuns quod difertur, non aufertur. Acuma a sosit timpul.

Am muncit și muncesc fără de a face sgomot. Am purtat toate greutățile câte mi s'au impus fără de nici o cârtire numai să pot contribui și eu cât de puțin cu luminile mele și cu puterile mele intelectuale și morale la răspândirea culturii noastre.

De aceea îmi permit a ruga din nou pe toți filologii noștri, precum și pe toți bărbații cari se ocupă serios cu studiul limbei române de a mi răspunde la întrebările de sus în decursul unei luni Iulie a. c.

In urmă rog pe onoratele redacțiuni ale diarelor române, ca să binevoiască a lua acest apel și a-l publica, ca să pot veni la cunoștința tuturor bărbaților competenți.

Brașov, a doua zi de Rosalii 1888.

Dr. Vasile Glodariu m. p. profesor la gimnaziul român din Brașov și fostă primă Directoră la gimnaziul român din Bitola în Macedonia.

Intemplări diferite.

Prăvălirea unei trăsuri în Murășu.

Dilele trecute au pornit cu căruța economului Mărgineanu din Noslac, comitatul Albei-inferioare, fiul acestuia im-

preună cu 2 femei. Ajungându la țermul Mureșului, caii s'au spăriat și trăsura cu cai cu tot s'a răstogolit în Murășu. Bărbatul a scăpat, dér femeile și caii s'au înecat.

Raport general

despre starea și activitatea societății de lectură „Inocențiu M. Clain“ a teologilor din Blașiu, de pe an. școlastic 1887—88.*

Devisa societății: „Uniți s'au fim în cuget, Uniți în Dumnezeu!“ V. Alexandri.

Prea stimată public!

Fia care secul, putem dice fia-care deceniu își are caracterul séu propriu, numit cu un termen usitat „spiritul timpului“. Aceasta cu o putere magică pune în mișcare generațiunile, le face să lucre într'o direcție séu alta, spre un scop morală anumit. Acum cu cât direcția activității acesteia e mai e mai umană cu cât scopul nobil și mai național, cu atăt generațiunile ce tind spre acela devin mai nobile.

Și ôre la poporul român, care era spiritul timpului și direcția activității spirituale, nu în secul de multă espirați, ci numai în seculul trecut și în cel prezent până la 1848?

Acelea în generalitate erau ori și ce alta, numai naționale nu! — Pentru că deși se aflau între Români vre-o câțiva bărbați nemuritori ca G. Șincai, S. Clain și P. Maior, cari punându-și în lucrare puterile lor uriașe își deteră totă silința pentru a sfârșia lanțurile indiferențismului în care gemea încătușiată conștiința de sine a poporului român, totuși și aceștia parte împiedecă de cunoscută castă privilegiată, a cărei devisă era „strivirea și împilarea poporului român“, parte neînțeleși și desconsiderați chiar de ai lor, nu putură face alta, decât că aruncară semênția deșteptării naționale pentru alte timpuri mai favorabile.

Mai târziu această semênția aruncată de ei fâ dată și cultivată prin alți bărbați devotați cauzei naționale, cari atăt pe terenul educațiunii, cât și pe cel al publicității se nisuiu din toate puterile pentru deșteptarea spiritului național.

Dér și acum de o parte sistemul feudal, ér de altă parte acel altă instrucțiunii publice, póte inadinsu astfel întocmit, încât să suprimé ori ce direcțiune națională, nu lăsară a încolți planta cea nobilă, ba în ori ce parte priveai nu puteai vedé alta, decât indiferențism și răceală câtră tot ce era de interes public național. Clasa mai cultă română ajunsese acolo, încât în conversări se folosia cu preferință de limba maghiară; puținele foi publice române, ce erau pe atunci, nu aveau cetitori, pentru-că lipsia gustul de cetire; ér de reuniuni pentru scopuri publice naționale nici nu putea fi vorbă.

In fața acestui indiferențism — sé nu dicem apatiă totală — și sub celea mai durere împrejurări pe la anul

*) Cel din urmă raport s'a publicat în Iunie 1882.

1844 astfel eschiámă laureatul poet Andreiu Mureșanu:

„La noi e putred mărul, nu-i mod de curățire [de curățire] „Și tot ce se sperează sunt simburii din el, „Acestia cer plântare, silință și unire, „Atunci va creșce cedrul din ramul tinerel!“

După pronunțarea acestor cuvinte profetice abia trecu patru ani, și étă vine anul epocal 1848, anul renașcerii naționale, anul în care Românul pătrunsu de chiemarea spiritului séu își scutură jugul impus de păgânul „ce n'are nici lege, nici chiar Dumnezeu!“

Acum națiunea română a ajuns la cunoștința de sine, înțelegându, că numai știința și cultura sunt acelea mijloce, cari sunt în stare a mai renașce un popor strivit, împilat și lipsit de toate drepturile sale, și însuflețit de un spirit adevărat național cu puteri unite se silisce a plânta și cultiva simburii cântați de poetul, căci numai decăt pășese la fapte de interes public național. Așa la anul 1851 înființă reuniuni, fundă gimnaziile din Brașov, Năsăud și Bradu, formă asociațiuni pentru cultura poporului și o mulțime de societăți de lectură.

Etă spiritul național deșteptat și pus în activitate!

De acest simțământ și spirit finit pînă și alumnii seminarului archidieceșan din Blașiu, încă pe la începutul anului 1864 din îndemn propriu se întrunesc într'o societate de lectură dedicată memoriei celebrului bărbat și meritosului episcop „Inocențiu M. Clain“ de la care și-a luat și numele, — cu scopul de a progresa în cultura intelectuală și morală.

Zelul și activitatea societății dezvoltate într'u ajungerea acestui scop a fost și este de totă lauda. Pentru-că dela membri ei ordinar s'a format o bibliotecă frumoasă, care adă numără peste 700 opuri; a scos la lumină o fâ privată periodică; în totă luna a ținut ședințe ordinari în cari s'au desbătut deosebite afaceri de ale societății precum și ședințe literare în cari s'a cetit fâ „Furnica“, s'a declamat și s'a ținut discursuri; are un număr considerabil de diare, unele prenumerate din cassa societății, altele donate din partea unor domni redactori marimonioși.

Ér în anul acesta spre a arăta starea actuală atăt în privința ei materială cât și morală, precum și mai virtuos fructele nisuițelor sale în decursul acestui an școlastic, conform punct. 5 § 23 din sect. IX altă nouelor sale statute, vine a supune cu tot respectul apreiării Prea Stimatului Public mijlocele precum și produsele activității sale. (Va urma.)

Convocare.

Comitetul despărțimentului XVIII al „Asociațiunii Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ are onóre a invita pe membrii Asociațiunii din acest despărțiment, precum și pe toți iubitorii culturii poporului român, la adunarea despărte-

mentului, care se va ținé în Mureș-Ludoșu, în 10 Iuliu st. n. a. c.

Comitetul.

Logodnă.

Dl. George M. Zănescu, comerciant în Brașov, s'a logodit cu d-ra Eugenia Arionovici din Bacău.

Felicitările noastre!

DIVERSE.

Femei meserișe în Anglia. In Anglia sunt 347 femei, care se ocupă cu făuraria și lucră cu ciocanul; 9138 femei facu cuie de potcove; 18,592 se ocupă cu legatul cărților și 2302 sunt culegătoare în tipografii; 1180 se ocupă cu pictura; 67 gravéză; 37,918 sunt îngrijitoare de bolnavi în spitale și 1309 se ocupă cu fotografia.

RECTIFICARE. In Revista literară de eri s'au străcurat într'o parte a ediției câteva erori și anume în pag. I, colóna a patra, rëndul 20, în loc de: „se pui completa și înalta frumșă creațiilor“ se se cetescă, pentru a completa și a înalta frumșea creațiilor etc. Asemenea la pag. II rëndul 22 în loc de Tata se se cetescă Fata.

Cursul pieței Brașov

din 24 Iunie st. n. 1888

Table with exchange rates for various currencies including Banconote românesce, Argint românesc, and Ruble rusești.

Cursul la bursa de Viena

din 23 Iunie st. n. 1888.

Table with financial data from the Vienna stock exchange including Renta de aur, Renta de hârtă, and various bond rates.

Editor și Redactor responsabil:

Dr. Aurel Mureșianu.

casan mare de aramă și umplut până în gură cu carne de om.

Feciorul de împărat se spăria vedându așa grozăvenia de uriași și s'ar fi întors bucuros, de ar mai fi putut, dér își păstră firea și strigă: „Bună séra tovarăși de vitejiă, de multă vreme vă totă caut!“ Uriașii îl primiră bucuroși și i răspuseră: „Dumnezeu sé te ția, decă eşti tovarășu bun.“ Feciorul de împărat grăi: „Cum sé nu fiu tovarășu bun, totdeauna o sé fiu! Pentru voi îmi puiu și viéta!“ „Bine, de vrei sé rămăi la noi, dór o sé mănca și tu carne de om cum măncam noi și o sé umbli cu noi la viteji?“ Feciorul de împărat le răspuse: „Ce veți face voi, voi face și eu!“ „Așa'i bine, poftim de șești la noi!“ — Feciorul de împărat se puse la foc, uriașii luară cazanul de pe flacăr, puseră carnea pe masă și începură sé mănca. Feciorul de împărat își tăea bucăturile de o potrivă cu ei, dér le arunca una câte una peste spate. După ce au măncat și pe cei doi ómeni fripți, uriașii grăiră câtră feciorul de împărat: „Hai la vînătu acum, că de nu, mâne nu avem

de mănca“ și porniră ei nouă și cu feciorul de împărat dece. „Vino voinicule, câtă colea e un oraș, în oraș stăpânesce un împărat, de câți-va ani ne hrănim cu supușii lui.“

Când se apropiau de oraș, uriașii scóseră doi brați cu rădăcină cu tot din pământ și îi luară în spate. Ajungându la oraș redimară un braț de ăid și îi dîseră feciorului de împărat: „Urcă-te voinicule, pe ăid, sé-ți dăm celălalt braț, apucă-lu de vîrf și-lu lasă în oraș, dér ține-lu bine sé nu scape până ne vom scobori pe el.“ Feciorul de împărat se urcă pe ăid și strigă:

„Nu mă pricepu, sé 'lu așed, nu cunosc locul și nu pot împinge bradul până dincolo, ian suiți-vé unul dintre voi, sé-mi ajuta!“ Un uriaș se urcă pe ăid, apucă bradul de vîrf se scobori în oraș, dér nu lăsa vîrfu din mâni. Cum sta el așa plecat, feciorul de împărat scóse paloșul din teca și îi rezezi capul, uriașul se rostogoli după ăid în oraș. Feciorul de împărat strigă: „Haideți acum pe rënd, sé vé scobori în oraș!“

Uriașii nu se gândiau la réu, se suiră unul după altul și feciorul de împărat îi tăia pe toți.

Feciorul se lăsa pe brad în oraș și umblă în toate părțile, dér nu audi nici un glas de om și nu vedea pe nimeni, parcă era în pustia. Rătăcind prin oraș, ajunse la o ăidire înaltă, cu turnuri și zări o flacără de luminare. Feciorul de împărat deschise pórtă, sé sui în turn și merse drept spre casă, unde zărise lumină. Și ce era sé'i vedă ochii!

Casa era împodobită totă cu mătasuri și catifele și poleită cu aur, ér în casă era o fată și fata dormia dusă pe perine de fulgi. Feciorul de împărat intră în casă și se uită lung la fată, că tare era frumoasă. Tocmai atunci, mai zări un șerpe mare, ce sé tirise pe lângă ăid și sé întinse sé muște pe fata de frunte între ochi. Feciorul de împărat își scóse de grabă cuțitul și îi strpuse șerpului capul și grăi: „Dea Dumnezeu, sé nu fia nime în stare, sé scótă cuțitul, afară de mine!“ Feciorul de împărat se întorse apoi, sé urcă pe un braț și pe

altul, se scobori și așa trecu peste ăid.

După ce ajunse la peștera uriașilor, luă foc și merse la frații séi. Frații durmiau duși, ér el ațită focul. După ce se făcu ăia, îi deșteptă și toți trei plecară mai departe.

In ăia aceea ajunseră un drum, ér drumul ducea tocmai la orașul cu fata din turn. In oraș stăpânia un împărat puternic; în totă dimineața împăratul trecea prin oraș și vérsa la lacrimi, căci uriașii îi măncau supușii și se temea că'i va veni rëndul și fetei sale sé o mănance uriașii; decă merse sé vadă ce mai este prin oraș. Orașul era gol și pustiu. Împăratul zări brații redămați de ăidurile orașului și mai zări, minunea minunelor, pe cei nouă uriași cu capetele tăiate. Împăratul nu mai scia ce sé facă de bucuria, adună pe toți supușii și făcură slujbă și rugăciuni, sé norocescă Dumnezeu pe cel ce i-a scăpat de năpaste.

(Va urma.)

FILIALA BRAȘOVŪ

Institutului de credit și de economii

„ALBINA“

primesce depunerī spre fructificare cu 5% fără de a face vre-o subtragere pentru dare, decă depunerea a statū celū puținū 3 luni la institutū.

Replătirile până la suma de 500 fl. se facū fără a-nunciu; la depunerī mai marī însă — când starea cassei n'ar permite replătirea lorū imediată — se cere o abdicere conformū înțelegerei.

Depunerī carī n'au zăcutū la institutū celū puținū 3 luni, orī pentru carī s'au condiționatū termine de abdicere scurte, se fructifică cu 4½%.

Depunerī in orī și ce sumă, replătibile a vista, fără abdicere se fructifică cu 3½% interese.

Depunerea cea mai mică ce se pōte face este de 50 cr. La 1 Ianuarie și 1 Iulie se adaugū interesele semestrelui trecutū la capitalū și se fructifică și ele.

Darea de venitū pentru tōte depunerile o solvește institutulū.

Interesele se computū începēndū cu ziua care urmēză zilei de depunere și până la ziua precedentă ridicărei, însă cu acea restrângere, că peste totū numai după astfelū de depunerī se dau interese, carī au zăcutū cel puținū 15 zile la institutū.

Prin invoială reciprocă potū fi staverite pentru depunerī și alte condiționū.

Depunerile se potū face și prin poșta reg. ung. la care casū ele se resolvū cu întōrcerea poștei. Totū pe calea a-cēsta potū urma și abdicerī și replătirī de depunerī.

Depunerile se potū face pe unū nume sēu numire, sēu cu restricționū ca sē se pōtă ridica numai de o anumitā persōnă orī la unū anumitū timpū sēu evenimentū (d. e. căsătorīă, ajungerea de maiorenitate etc.)

4643-1888 tkvi számhoz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A brassoi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy Radu Dutzu végrehajthatónak ifj. Kaul Markus végrehajtást szenvedő elleni 45 firt. tőke követelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassoi kir. törvényszék területén lévő a Prázmár község határán a prázmári 252 sz. tjkben A+a 518, 519, 520, 872, 1334, 1325, 3087, 9202, 9662, 10414, 14,856, 16994, 18092, 20970 és 268 h. r. sz. ingatlanokra az árverést 648 firtban, ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fenneb ingatlanok az 1888 évi Iulius hó 10-ik napján d. e. 9 órakor Prázmár község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok egyenkinti becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 60 t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi November hó 1-én 3333 sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadék képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 60 tez. 170 §-értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabály szerű elismervényt átszolgáltatni.

Brassó, 1888 évi Május hó 12-án.

A kir. törvényszék mint tkvi hatóság.

Publicațiune!

81,8-2

Se dá în arēndă

„MOȘIA METELEU“

din Județul Buzeu în România pe 9 ani, adecă dela 23 Aprilie 1889 până la 23 Aprilie 1898 prin licitațiune, care se va ține în 24 Iuliu 1888 stilū vechiu, deodată și la Brașovū în Casa Comitetului parochialū alū Bisericei române ort. res. dela St. Nicolae și la Buzeu în România în „Hotelulū Moldavia.“

Condițiunile de arēndare se află: în Brașovū la Epitropia Bisericei „St. Nicolae“, în Buzeu la Domnii: Frații Stoicescu, Ioane Jarnea comercianți și Vasile H. Stinghe amplotatū; în Bucuresci la Domnii C. Steriu și C. Pascu Case de schimbū; în Ploesți la Domnii Frații Stănescu comercianți; în Mizil la Domnii Vasilie et St. Pittis comercianți; în Brăila la Domnulū Const. Molundaocū comerciantū. —

Brașovū, 18 Maiu 1888 st. v.

Comitetulū Parochialū

alū Bisericei române ort. res. dela St. Nicolae în Brașovū.

TIPOGRAFIA A. MUREȘIANU,

BRAȘOVŪ,

PIAȚA MARE Nr. 22,

înființată cu începerea anului acestuia, provēdută cu cele mai nouē mijlōce tehnice și asortată cu cele mai moderne tipurī,

primesce și efectuēză totū felulū de lucrări tipografice, precum:

Opuri și broșure, statute, foi periodice, imprimate artistice în aurū, argintū și colorī, tabele, etichete de totū felulū și esecutat elegantū.

Pentru comercianți: adrese pe scrisorī, facture, liste cu prețurī curente, avisurī, recomandațiunī, cerculare ș. a.

Programe elegante, bilete de vizită, bilete de logodnă și de nuntă, după dorință și în colorē.

Disponēndū de mașini perfecționate și de isvōre eftine pentru procurarea hărtiei, stabilimentulū nostru tipograficū este în pozițiune a eseuta orī-ce comandă în modulū celū mai esactū și esteticū precum și cu prețurile cele mai moderate.

Comandele eventuale se primescū în biuroulū tipografiei, Brașovū, piața mare Nr. 22, etagiulū I, cătră stradă. Comandele din afară rugămū a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovū.